

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

**Azərbaycan Respublikasının
Təhsil Nazirliyinin**

7386 nömrəli 28.08

**2020-ci il tarixli qərarı ilə təsdiq
edilmişdir.**

**ƏSLİ İLƏ
DÜZDÜR**

BAKALAVRIAT SƏVIYYƏSİNİN İXTİSAS ÜZRƏ

TƏHSİL PROQRAMI

İxtisasın (proqramın) şifri və adı: 050803 – FİZİOTERAPİYA VƏ TİBBİ REABİLİTASIYA

BAKI – 2020

BAKALAVRIAT SƏVIYYƏSİNİN 050803–FİZİOTERAPİYA və TİBBİ REABİLİTASIYA İXTİSASI ÜZRƏ TƏHSİL PROQRAMI

1. Ümumi müddəalar

- 1.1. Bakalavriat səviyyəsinin 050803 – FİZİOTERAPİYA və TİBBİ REABİLİTASIYA ixtisası üzrə Təhsil Proqramı (bundan sonra ixtisas üzrə Təhsil Proqramı) "Təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarlarına, eləcə də "Ali təhsilin bakalavriat (əsas (baza ali) tibb təhsili) səviyyəsi üzrə ixtisasların (proqramların) Təsnifatı"na uyğun hazırlanmışdır.
- 1.2. Təhsil Proqramının məqsədləri aşağıdakılardır:
  - İxtisas üzrə məzunun kompetensiyalarını, ixtisasın çərçivəsini, fənlər üzrə təlim və öyrənmə metodlarını, qiymətləndirmə üsullarını, təlim nəticələrini, kadr hazırlığı aparmaq üçün infrastruktura və kadr potensialına olan tələbləri, tələbənin təcrübə keçmə, işə düzəlmə və təhsilini artırma imkanlarını müəyyənləşdirir;
  - Tələbələrə və işəgötürənləri məzunların əldə etdiyi bilik və bacarıqlar, eləcə də təlim nəticələri bərədə məlumatlandırmaq;
  - Təhsil Proqramı üzrə kadr hazırlığının bu proqrama uyğunluğunun qiymətləndirilməsi zamanı bu prosesə cəlb olunan ekspertləri məlumatlandırmaq.
- 1.3. Təhsil Proqramı tabeliyindən, mülkiyyət növündən və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən və həmin ixtisas üzrə bakalavr (əsas (baza) tibb) hazırlığını həyata keçirən bütün ali təhsil müəssisələri üçün məcburidir.
- 1.4. Tələbənin 5 (beş) günlük iş rejimində həftəlik auditoriya və auditoriyadankənar ümumi yükünün həcmi 45 saatdır (xüsusi təyinatlı ali təhsil müəssisələri istisna olmaqla). Həftəlik auditoriya saatlarının həcmi ümumi həftəlik yükün 50%-dən çox olmamalıdır. İxtisasın xüsusiyyətindən asılı olaraq həftəlik yükün həcmi dəyişdirilə bilər.

2. Məzunun kompetensiyaları

- 2.1. Təhsil Proqramının sonunda məzun aşağıdakı ümumi kompetensiyalara yiyələnəlidir:
  - İxtisası üzrə Azərbaycan dilində şifahi və yazılı kommunikasiya bacarıqlarına;
  - İxtisası üzrə ən azı bir xarici dildə kommunikasiya bacarıqlarına;
  - Azərbaycan dövlətçiliyinin tarixi, hüquqi, siyasi, mədəni, ideoloji əsasları və müasir dünyadakı yeri və roluna dair sistemli və hərtərəfli biliklərə, milli dövlətimizin perspektiv inkişafını proqnozlaşdırma qabiliyyətlərinə;
  - Milli dövlətimizin qarşılaşdığı təhdidləri və çağırışları müəyyən etmə bacarıqlarına;
  - İş yerində informasiya texnologiyalarından istifadə etmək qabiliyyətinə;
  - Komandada iş, problemin həllinə ortaq yaşamaq qabiliyyətinə;
  - Yeni şəraitə uyğunlaşmaq, təşəbbüs irəli sürmək qabiliyyətinə və uğur qazanmaq iradəsinə;
  - Məsələlərin həlli üçün əlavə məlumat resurslarını müəyyən etmək və seçə bilmək qabiliyyətinə;
  - Peşəkar məqsədlər üçün müvafiq məlumatı təhlil etmək, ümumiləşdirmək və tətbiq etmək bacarıqlarına;
  - Peşəkar fəaliyyətini planlaşdırmaq və təşkil etmək, gələcək təhsilini və mövcud bacarıqlarını təkmilləşdirilmək, vaxtı idarə etmək və tapşırıqları vaxtında tamamlamaq qabiliyyətinə;

- Fəaliyyətində sosial və ekoloji məsuliyyətə, eləcə də vətəndaş şüuru və etik yanaşmaya, həmçinin keyfiyyətə üstünlük vermək bacarığına;
- Bilik və bacarıqlarını inkişaf etdirmək məqsədilə vəziyyəti və özünü yenidən qiymətləndirmək və özünütənqid bacarığına.

2.2. Təhsil Proqramının sonunda məzun aşağıdakı peşə kompetensiyalarına yiyələnəlidir:

- Fizioterapiya və tibbi reabilitasiya sahəsində nəzəri və təcrübi biliklərə, yanaşmalara;
- Fərdi və ictimai yönümlü tibb xidməti göstərmək üçün təməl, klinik və sosial elmlərə aid bilik, bacarıq, vərdislərə uyğun xəstə, xəstə yaxınları və cəmiyyətlə etik çərçivədə ünsiyyət qurmaq və idarə etmək bacarığına;
- Xəstələri din, dil, irq, cins, siyasi mənsubiyyət baxımından ayrışdırmaq etmədən qiymətləndirərək, ilkin səhiyyə xidmətinə (birinci səviyyə) aid profilaktik, müalicə və reabilitasiya üzrə bacarıq və vərdisləri yerinə yetirmək və bunların qeydiyyatını aparmaq təcrübəsinə;
- Əldə etdiyi biliklərdən istifadə edərək təməl müalicə texnikalarını fərqli xəstə qruplarında etik və sübuta əsaslanan prinsiplər əsasında tətbiq etməyə bacarığına;
- İxtisası ilə bağlı əsas anlayışları və terminologiyaları bilir, bu biliklərdən peşə fəaliyyəti, tədqiqatlar və təcrübələr zamanı istifadə etmək bacarığına;
- Fizioterapiya üçün lazım olan ölçmə-qiymətləndirmə vasitələrindən və meyarlarından istifadə edərək xəstəni qiymətləndirmə bacarığına;
- Əldə etdiyi nəzəri və təcrübi biliklərə əsaslanaraq fizioterapiya üçün müalicə planı qurmaq və tətbiq etmək bacarığına;
- Əldə etdiyi bilik və bacarıqları istifadə edərək öz sahəsinə aid proqramı etik prinsiplər çərçivəsində sistemlik və təhlükəsiz şəkildə həyata keçirmək, lazım gəldikdə yekunlaşdıraraq və dəyişdirmək bacarığına;
- Peşəsinə və vəzifə borcunu tibbi etik prinsiplər çərçivəsində heç bir ayrışdırmaq etmədən, insani dəyərləri ön planda tutaraq xəstələrin, xəstə yaxınlarının məxfiliyini, işçilərin təhlükəsizliyini qorumaq üçün biliklərə;
- Cəmiyyətin sağlamlığının qorunması və cəmiyyətin fizioterapiya və tibbi reabilitasiya sahəsində dəyişən və yeni yaranan ehtiyacları istiqamətində səhiyyə siyasətinin inkişafına töhfə vermək bacarığına;
- Məlumatları və məlumat mənbələrini təhlil edərək qiymətləndirmək, müstəqil formada öyrəniş təcrübəyə tətbiq etmək bacarığına;
- Etik qaydalar çərçivəsində elmi metodlardan istifadə etməklə yeni məlumatların yaradılmasına, mübadiləsinə, tətbiqinə və inkişafına töhfə vermək bacarığına;
- Peşəsi ilə bağlı elmi mənbələri başa düşməsi, şərh etməsi və öyrəndiklərini həkimlik təcrübəsində istifadə etməsi üçün əvvəlcə Azərbaycan dilini və yanaşı olaraq mənbələrdə daha çox istifadə olunan ən azı bir xarici dili yetərli səviyyədə bilmək bacarığına;
- Xəstələr, xəstə yaxınları, həmkarları və digər tibb işçiləri ilə qarşılıqlı anlaşma, etimad və hörmətə əsaslanan ixtisaslı peşəkar kommunikasiya zəmini yaratmaq bacarığına;
- Fizioterapiya və tibbi reabilitasiya xidmətinin səmərəli və adekvat şəkildə təşkil etmək, keyfiyyət və təşkilatçılıq funksiyalarının fasiləsizliyi və inkişafı üçün zəruri iş prosesini idarə etmək, problemlərin sübuta əsaslanan məlumatlara uyğun şəkildə həll etmək bacarığına;
- Əlilliyi olan insanların cəmiyyətə intqerasiyası üçün xidmət göstərmək bacarığına;
- Öz biliklərindən istifadə edərək müstəqil şəkildə peşəkar və akademik tədqiqatlar aparmaq, bu sahədə komandanın bir üzvü olaraq səmərəli ünsiyyət və əməkdaşlıq şəraitində işləmək bacarığına;
- Əhalinin sağlamlığının qorunması və inkişafı üçün fərdi və ictimai sağlamlıq ilə əlaqəli təhsil və maarifləndirmə proseslərini planlaşdırmaq və həyata keçirmək bacarığına;

- Fizioterapiya və tibbi reabilitasiya sahəsində keyfiyyətli xidmət göstərmək və tədqiqat aparmaq üçün qeydiyyat aparmaq, hesabatlar hazırlamaq, tədqiqat və layihələrin hazırlanmasının bütün mərhələlərində iştirak etmək bacarığına;
- Fərdi inkişafa, informasiya savadlılığına, ömürboyu təhsilə, keyfiyyətin yaxşılaşdırılmasına və sahəsi ilə bağlı təlimlərə töhvə vermək, beynəlxalq səviyyədə peşəkar davranışlarını göstərmək bacarığına;
- Bilik, bacarıq və təcrübələrini həmkarları, tibb tələbələri və digər tibb işçilərinin peşə ixtisaslaşmasına töhfə verəcək səviyyədə paylaşmaq, lazım gəldikdə məsləhətçi olmaq bacarığına;
- Təhsili zamanı əldə olunmuş bilik, münasibət və bacarıqların inkişaf etdirmək yollarını bilmək və bunu bütün peşə fəaliyyəti boyu davam etdirmək və istifadə etmək bacarığına;
- Peşəsinin tələbinə uyğun olaraq müasir məlumatlardan və tibbi texnologiyalardan istifadə etmək bacarığına;
- İlk səhiyyə xidməti göstərərək qarşılaşdığı inzibati və hüquqi vəzifələri idarə etmək üçün bilik və bacarıqlara;
- Öz bilik və bacarıqlarının həddlərini bilərək, zəruri hallarda həmkarlarından və digər tibb işçilərindən müvafiq kömək istəyərək əldə etdiyi bilikləri tətbiq etməyə;
- Palliativ qayğı, ağrı və digər problemlərin erkən müəyyənləşdirilməsi, qiymətləndirilməsi və müalicəsi yolu ilə əzabların qarşısının alınması və aradan qaldırılması ilə həyatı təhlükəsi olan problemlə üzləşən xəstələrin və onların ailələrinin həyat keyfiyyətini yaxşılaşdıran psixososial və mənəvi yanaşma bacarığına;
- Mülki müdafiənin tibb xidmətinin təşkili və fəaliyyəti məsələlərini mənimsəməyi, daxili əmək intizamı qaydalarını, əməyin mühafizəsi, təhlükəsizlik texnikası və yanğına qarşı mühafizə qayda və normaları haqqında biliklərə;

3. Təhsil Proqramının strukturu

3.1. **050803 – FİZİOTERAPİYA və TİBBİ REABİLİTASIYA** üzrə Təhsil Proqramı 240 (4 il) AKTS kreditindən ibarətdir. Kreditlər aşağıdakı şəkildə bölüşdürülür:

Cədvəl 1

Fənlərin sayı	Fənnin adı	AKTS krediti
Ümumi fənlər		30
1	Azərbaycan tarixi <i>Bu fənn Azərbaycanın dövlətçilik ənənələrinin yaranması, formalaşması və inkişafını sistemli şəkildə, xronoloji ardıcılıqla öyrənir, Azərbaycan dövlətçiliyinin formalaşmasında siyasi, ideoloji, iqtisadi, mədəni amillərin rolunu təhlil və tədqiq edilir. Müasir dünyada Azərbaycan dövlətinin yeri və rolu sistemli təhlil edilir.</i>	5
2	Azərbaycan dilində işgüzar və akademik kommunikasiya <i>Bu fənn çərçivəsində tələbələrə Azərbaycan dilində təqdimat etmək, nəqliyyət, akademik və işgüzar yazı bacarıqlarının aşılmasına xüsusi diqqət yetirilməlidir.</i>	4
3	Xarici dilə işgüzar və akademik kommunikasiya <i>Bu fənn çərçivəsində tələbələrə ixtisası üzrə xarici dillərdən birində təqdimat etmək, nəqliyyət, akademik və işgüzar yazı, şifahi və yazılı bacarıqların aşılmasına xüsusi diqqət yetirilməlidir.</i>	15

4	Seçmə fənlər (<i>Seçmə fənlər ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilir. İxtisasın spesifikasından asılı olaraq seçmə fənlərə əlavələr edilə bilər.</i>)	
4.1	Fəlsəfə	3
	Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları	
	Tibbi sosiologiya	
	Bioetika	
	Multikulturalizmə giriş	
4.2	Informasiya texnologiyaları (ixtisas üzrə)	3
	Informasiyanın idarə edilməsi	
İxtisas fənləri		140
5.	Mülki müdafiə <i>Bu fənn Azərbaycan Respublikasında fəvqəladə halların idarə olunması, fəvqəladə halların xarakteristikasını, fəvqəladə hallardan əsas müdafiə üsullarını və vasitələri, fəvqəladə hallar zamanı yaranmış şəraitinin qiymətləndirməsi, özünə və digər şəxslərə yardım etməyi, istehsalat proseslərində mülki müdafiə planının hazırlanması kimi məsələlərin həlləri öyrədilir</i>	3
6	İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya <i>Hərəkət və sinir sisteminə üstünlük verilərək insan anatomiyasının klinik və funksional xüsusiyyətləri, hərəkət sistemini təşkil edən sümüklərin quruluşu, adları, bir-biri ilə əlaqələri, əmələ gətirdikləri oynaq, oynaqları hərəkət etdirən əzələ qrupları, orqanizmdən çəkilən oxlar və keçirilən səthlər öyrədilir</i>	12
7	Normal fiziologiya <i>Təməl səviyyədə tibbi fiziologiya haqqında məlumatlar, tənəffüs, qan dövranı, sümük-əzələ, sinir sistemlərinin normal işləmə mexanizmləri və onların tənzim yolları, qan hüceyrələrinin funksiyaları və homeostaza təsiri öyrədilir</i>	8
8	Biokimya <i>Hüceyrə membranı və orqanellərinin quruluşu, funksiyaları, hüceyrə və toxumaların təməl molekulları olan zülal, karbohidrat və lipidlərin struktur xüsusiyyətləri, funksiyaları, metabolizmləri, yağda və suda həll olan vitaminlərin əhəmiyyəti, quruluşu, mənbələri, funksiyaları, metabolizmləri, çatışmazlıqları, xəstəliklərlə əlaqəsi, optimal miqdarı, toksik xüsusiyyətləri, hormonların təsir mexanizmləri, hormonların metabolik proseslərin tənzimlənməsində rolu, tibbi laboratoriyalarda istifadə olunan kəmiyyət və keyfiyyət üsulları, hematoloji, böyrək və qaraciyərin funksional testləri, sümüyün formalaşma/destruksiya parametrləri haqqında biliklər və bacarıqlar öyrədilir</i>	2
9	Tibbi fizika <i>Hərəkət, dinamik və mexaniki ölçülər (uzunluq, kütlə, zaman) haqqında təməl biliklər; biomexanika anlayışı, əhatə dairəsi, istifadə edildiyi sahələr, sürət, ani sürət, sürətlənmə, dinamik, statik, skalyar, vektoryal dinamika; insanda sümük və əzələ qüvvəsini izah etmək üçün təcil anlayışı, impuls və impulsun saxlanması prinsipləri; enerji, iş günü anlayışı, kinetik, potensial, elastik enerjilər, enerjinin saxlanması prinsipləri; ürək əzələsinin mexanik gücü ilə skelet əzələsinin müqayisəsi; insanın fəaliyyəti zamanı istifadə etdiyi enerji miqdarı, enerji dəyərləri; radiaktivlik, radioaktivlik anlayışının tibbdə istifadəsi, qorunma yolları; elektirik, tibbdə istifadəsi, səsə əmələ gəlməsi, yayılması və fiziki əsasları; Huygens prinsipi, eşitmənin mexanizmi, qulağın quruluşu,</i>	4

	<i>səsin xüsusiyyətinə görə səs duyumu, siddəti, şiddət səviyyəsi, təzyiq, dalğaları, Doppler, ultrasonoqrafiya, rəngli doppler, optik, işıq enerjisinin xüsusiyyətləri; görmənin fiziki əsasları, görmənin mexanizmi, Nyuton qanunları öyrədilir</i>	
10	Fizioterapiya və tibbi reabilitasiyanın əsasları <i>Fizioterapiya və tibbi reabilitasiya anlayışı, məqsəd və vəzifələri, inkişafı, tətbiq sahələri, qanunvericiliklə tənzimlənməsi, komanda işi və ünsiyyət davranışları öyrədilir</i>	2
11	Dayaq- hərəkət sisteminin funksional inkişafının əsasları <i>Döl dövründən yetkin dövrə qədər hərəkət və funksional inkişaf, hərəkət və funksional inkişafın xüsusiyyətlərindən fizioterapevtik və reabilitasiya müdaxilələrində istifadə edilməsi, normal motor inkişafının fizioterapiya və reabilitasiyada rolu və əhəmiyyəti, inkişaf qüsurları və patoloji inkişaf haqqında biliklər öyrədilir</i>	3
12	Patologiya <i>İster həyatı, istersə də postmortal dövrlərdə ümumpatoloji proseslərin və müxtəlif xarakterli xəstəlik, sindrom və digər patoloji proseslərin struktur (morfoloji) və dinamik əsasları, fizioterapiya prosesində rast gəlinən xəstəliklər zamanı orqanizmde müxtəlif səviyyələrdə inkişaf edən struktur dəyişikliklərin etio-patogenetik, morfogenetik və tanatogenetik xüsusiyyətləri, xəstəlik və digər bütün patoloji proseslərin ağırlıq dərəcələrinin morfoloji əsasları öyrədilir.</i>	2
13	Biomexanikanın əsas prinsipləri <i>Biomexanika ilə əlaqəli terminləri, prinsipləri, anlayışları, istifadə sahələrini; sümük, bağ, vətər və qığırdaq toxumasının, qan dövranı və tənəffüs sistemlərinin biomexaniki xüsusiyyətləri, fizioterapistin rastlaşdığı klinik vəziyyətlərə biomexanika baxımından yanaşmaq öyrədilir</i>	3
14	Psixologiya <i>Psixologiyanın əsas prinsiplərini, proseslərini, yanaşmaları və üsulları, peşə fəaliyyəti zamanı mütəxəssisin fiziki və psixi problemlərinin xəstəyə təsir etməsini anlaması, somatik xəstəliklə yanaşı psixi pozğunluğu olan xəstələrə uyğun yanaşmalar, ünsiyyət bacarıqları öyrədilir</i>	2
15	Nutrisiologiya <i>Sağlam və xəstə şəxslərdə qidalanma prinsipləri, karbohidrat, zülal, lipid, vitamin və mineralların qidalanmadakı əhəmiyyəti, xüsusiyyətləri, funksiyaları, mənbələri, gündəlik normaları, su və elektrolitlərin orqanizmin fəaliyyətində rolu, xüsusi vəziyyətlərdə qidalanma prinsipləri öyrədilir</i>	4
16	Fiziometrik göstəricilərin qiymətləndirilməsi <i>Xəstədən anamnez toplamaq, ümumi fizioterapevtik qiymətləndirmə prinsipləri, hərəkətin əsas prinsipləri, poza analizi (ön, arxa, yan), qısalıq testi, elastiklik testi, antropometrik ölçmələr, normal oynaq hərəkəti və əzələ qüvvətinin qiymətləndirilməsi, ölçmə və qiymətləndirmə üsullarının müalicədən əvvəl və sonrasında seçilmə prinsipləri öyrədilir</i>	3
17	Biomexanika və kineziologiya <i>Hərəkət və hərəkətdə rol oynayan strukturları və mexanizmləri, əzələ və skelet sisteminin əsas funksiyaları, toxumaların stressə qarşı verdiyi cavab reaksiyalar və patoloji dəyişikliklər, mexaniki prinsiplərin hərəkət ilə əlaqələndirilməsi, normal yerimə xüsusiyyətləri və analizinin izahı, patoloji yerimə zamanı müşahidə olunan dəyişikliklər, bu dəyişiklikləri ayırd etmək</i>	8

	<i>bacarığı, onurğa sütunu patologiyaları, anatomik və mexaniki xüsusiyyətləri, çanaq, bud, diz, ayaq/topuq, kürek-qol kompleksi, dirsək, əl və biləyin anatomic və mexaniki xüsusiyyətləri, aşağı və yuxarı ətraflar ilə onurğanın patoloji vəziyyəti ilə əlaqələndirilməsi öyrədilir</i>	
18	Manipulyasiya prosedurları <i>Masaj texnikaları haqqında temel bilik və bacarıqlar, masajın istifadə olunduğu müxtəlif vəziyyətlərdə qiymətləndirmə, oynaq və yumşaq toxumalarda ağrı, iltihab və hərəkətin məhdudlaşmasına səbəb olan hallar, bu halların qiymətləndirilməsində istifadə olunan temel üsullar, müalicə məqsədilə tətbiq olunan mobilizasiya və manipulyasiya texnikalarına aid bilik və bacarıqlar öyrədilir</i>	6
19	İşıq, istilik və hidroterapiya <i>İşıq, istilik və hidroterapiya prosedurlarının fiziki prinsipləri, fizioloji təsirləri, tətbiq üsulları, göstəriş və eks göstərişləri, təhlükələr haqqında temel bilik və bacarıqlar öyrədilir</i>	3
20	Funksional neyroanatomiya <i>Mərkəzi, periferik və avtonom sinir sisteminin xüsusiyyətləri və funksiyaları, funksiya pozulmaları nəticəsində təzahürlərin ayırd edilməsi bacarığı öyrədilir</i>	3
21	Elektroterapiya <i>Elektroterapiyanın fiziki və termal prinsipləri, fizioterapiyada çox istifadə edilən elektroterapiya prosedurlarına qarşı toxumaların cavab reaksiyaları, aşağı, orta və yüksək tezlikli cərəyanların təsir mexanizmləri, tətbiq üsulları öyrədilir</i>	6
22	Daxili xəstəliklər <i>Fizioterapistlərin çox rast gəldiyi terapevtik xəstəliklər, revmatoloji, nevroloji, uşaq nevroloji xəstəlikləri ilə əlaqəli temel səviyyədə nəzəri biliklər, xəstəliyə uyğun diaqnostik qiymətləndirmə və müalicə üsullarının seçilməsinə aid temel biliklər öyrədilir</i>	2
23	Cərrahi xəstəliklər <i>Ortopediya, neyrocərrahlik, ginekologiya və mamalıq sahəsində çox rast gəlinən xəstəliklər haqqında temel səviyyədə nəzəri biliklər, xəstəliyə uyğun diaqnostik qiymətləndirmə və müalicə üsullarının seçilməsinə aid temel biliklər öyrədilir</i>	2
24	Biofizika <i>Canlı orqanizmdə baş verən bioloji proseslərin fiziki qanunauyğunluqları, canlı orqanizmin biofiziki xüsusiyyətləri, xəstəliklərin müayinə və müalicəsində fiziki qanunların istifadə yolları öyrədilir</i>	3
25	Radiologiya <i>Radiologiyaya xas anlayışlar, müasir radioloji müayinə üsulları və onların xarakteristikası, ətraflar, onurğa sütunu, döş qəfəsinin radioloji müayinəsinə aid ümumi biliklər öyrədilir</i>	2
26	Farmakologiya <i>Xəstəlik və patoloji proseslər zamanı müalicə və profilaktika məqsədilə istifadə olunan dərman maddələrinin təsnifat prinsipi, farmakokinetik və farmakodinamik xüsusiyyətləri, toksikologiya, farmakogenetika, farmakogenomika və toksikologiya əsas anlayışları, dərman formaları və reseptin yazılma qaydaları öyrədilir</i>	2
27	Neyrofizioloji yanaşmalar <i>Neyrofizioloji üsullar çərçivəsində fizioterapevtik üsullara giriş, Bobath, Johnstone, Brunnstrom və digər müasir neyrofizioloji yanaşmaların temel</i>	

	<i>prinsipləri, xüsusi qiymətləndirmə üsulları, proprioseptiv neyromuskulyar rahatlaşma yanaşmasının təməl prinsipləri, texnikaları və müxtəlif sahələrdə istifadə üsulları, motor və neyropalstik prinsiplər, Bobath yanaşması ilə nevroloji xəstələrdə klinik problemin həll edilməsi və fizioterapiya proqramının planlaşdırılması, insult və serebral iflic kimi neyrofizioloji və nevroloji inkişaf problemləri ilə müşayiət olunan klinik təzahürlərin, hərəkət və funksiya pozulmalarının səbəbləri, insult və serebral iflic reabilitasiyası zamanı tətbiq edilən ölçmə, qiymətləndirmə və neyrofizioloji yanaşmalar öyrədilir</i>	8
28	Ortopedik və travmatoloji reabilitasiya <i>Cərrahi müdaxiləyə ehtiyac olan və olmayan ortopedik problemlərin və skelet-əzələ sisteminin zədələnmələrinin qiymətləndirilməsində istifadə olunan üsullar, istifadəsinə göstərişlər, patologiyaya və tətbiq olunan cərrahi müdaxiləyə xas və vəziyyətə uyğun fizioterapevtik-reabilitasiya yanaşmalar, üsulların seçilməsi və tətbiq olunması öyrədilir</i>	3
29	Pediatrik reabilitasiya <i>Pediatriyada fizioterapiya və tibbi reabilitasiyanın yeri, əhəmiyyəti, müxtəlif pediatrik xəstəliklərdə fizioterapiya və tibbi reabilitasiya prosedurları haqqında bilik və bacarıqlar öyrədilir</i>	8
30	Kardiovaskulyar reabilitasiya <i>Kardiovaskulyar problem olan xəstələrdə problemlərin müəyyən edilməsi, müvafiq qiymətləndirmə üsulları ilə xəstələrin qiymətləndirilməsi, kardiovaskulyar reabilitasiyaya yanaşmalar, prosedurların seçilməsi, xəstəyə uyğun müalicə proqramının planlaşdırılması və tətbiq edilməsi üçün lazım olan bilik və bacarıqlar öyrədilir</i>	3
31	Pulmonoloji reabilitasiya <i>Tənəffüs sisteminin problemləri olan xəstələrdə problemin aşkar edilməsi, müvafiq qiymətləndirmə üsulları ilə xəstələrin qiymətləndirilməsi, tənəffüs sistemi xəstəliyi olanlarda reabilitasiyaya yanaşmalar, prosedurların seçilməsi, xəstəyə uyğun müalicə proqramının planlaşdırılması və tətbiq edilməsi üçün lazım olan bilik və bacarıqlar öyrədilir</i>	3
32	Fizioterapiyada klinik qərarvermə <i>Fizioterapistlərin klinik fəaliyyətləri zamanı çox rast gəlinən patologiyaların (ortopedik, kardiopulmonar, nevroloji, pediatrik xəstəliklər, amputasiyalı xəstələr, idman yaralanmaları) funksional və aktivlik baxımından aşkar edilməsi, müvafiq fizioterapiya və reabilitasiya yanaşmaların sübuta əsaslanan elmi məlumatlar əsasında müəyyən edilməsi, müalicə yanaşmalarına təsir edən fərdi və ətraf mühit amilləri nəzərə alınaraq klinik qərar vermə qabiliyyəti öyrədilir</i>	4
33	Mamalıq - ginekologiyada fizioterapiya və reabilitasiyası <i>Mamalıq – ginekologiyada fizioterapistin rol oynadığı xəstəliklər, onların təsnifatı, profilaktik yanaşma, fizioterapevtik qiymətləndirmə, müvafiq fizioterapevtik yanaşmalar və prosedurlar, onların seçilməsi və tətbiq edilməsi haqqında bilik və bacarıqlar öyrədilir</i>	3
34	Nevroloji reabilitasiya <i>Nevroloji xəstəliklərin klinik xüsusiyyətləri, orqanizmində baş verən klinik təzahürlərin yaranma mexanizmləri, nevroloji reabilitasiyada istifadə olunan ölçmə-qiymətləndirmə üsulları, nevroloji xəstəliklərin reabilitasiyasında istifadə olunan neyrofiziologiyaya əsaslanan texnikaların xəstəliyə uyğun</i>	3

	tətbiq olunması, nevroloji reabilitasiya zamanı klinik qərarvermə haqqında bilik və bacarıqlar öyrədilir	
35	Ortezle reabilitasiya Ortezler, göstərişləri, modifikasiyalari, ortez tətbiqi zamanı meydana çıxan ağırlaşmalar, ortezle reabilitasiyanın effektivliyini artırmaq üçün müalicə proqramının planlaşdırılması, tətbiq edilməsi, xəstəyə uyğun problemlerin həll edilməsi haqqında bilik və bacarıqlar öyrədilir	3
36	Protez və reabilitasiyası Protezler, göstərişləri, modifikasiyalari, protez tətbiqi zamanı meydana çıxan ağırlaşmalar, amputasiya reabilitasiyası, amputasiya olunmuş xəstələr üçün reabilitasiya proqramının planlaşdırılması və tətbiq olunması haqqında bilik və bacarıqlar öyrədilir	3
37	Revmatoloji reabilitasiya Revmatoloji xəstəliklərin əmələgəlmə mexanizmləri, xəstəlik növləri, fizioterapiya və reabilitasiya göstərişin səbəbləri, müalicənin xüsusiyyətləri, fizioterapevtik müalicə üsulunun seçilməsi və tətbiq edilməsi haqqında bilik və bacarıqlar öyrədilir	3
38	Peşə xəstəliklərinin reabilitasiyası Peşə xəstəliklərinin müalicəsində fizioterapistin rolu, əhəmiyyəti, fəaliyyət sahələrində işin qiymətləndirilməsi, müvafiq peşə xəstəliklərinə yanaşmalara uyğun bilik və bacarıqlar öyrədilir	3
39	İdmançıların reabilitasiyası İdman zədələnmələrindən sonra fizioterapiya və reabilitasiya sahəsində problem həlləmə bacarıqlarını inkişaf etdirməklə müxtəlif qruplarda tətbiq olunan idman fizioterapiyası, fiziki uyğunluq testləri, idman zədələnmələri zamanı ölçmə və qiymətləndirmə, müalicə yanaşmaları, idmançıların fəaliyyətinin bərpasını təmin etmək üçün bilik və bacarıqlar öyrədilir	3
40	Profilaktik fizioterapiya və reabilitasiya Sağlamlığa aid temel anlayışlar, sağlamlığa təsir edən amillər, onların müəyyən edilməsi; sağlamlığın qorunması və yaxşılaşdırılması üçün xidmətlər planı hazırlanması və idarə olunması, profilaktik fizioterapiya və reabilitasiya xidmətinin təşkil olunması üçün lazım olan bilik və bacarıqlar öyrədilir	3
41	Sənayedə fizioterapiya və reabilitasiya Sənayedə istifadə olunan qiymətləndirmə üsulları (iş təhlili, iş qabiliyyəti, ergonomik analiz və s.), peşə reabilitasiyasında istifadə olunan qiymətləndirmə və təlim üsulları, peşə təlimləri və sənayedə preventiv təbabətdə fizioterapistlərin rolu, ev və ətraf mühit sağlamlığı ilə əlaqəli yanaşmalar, sənaye və peşə zədələnmələrinin profilaktikasına yanaşmalar, ergonomik prinsiplər, müalicə və məarifləndirmə proqramlarının haqqında bilik və bacarıqlar öyrədilir	2
...	Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən fənlər	40
Təcrübə		
...	Təcrübə	30
CƏMİ AKTS		240

4. Tədris və öyrənmə

- 4.1. Tədris və öyrənmə mühiti elə təşkil olunmalıdır ki, tələbələr təhsil proqramında nəzərdə tutulan təlim nəticələrini əldə edə bilsinlər.
- 4.2. Tədris və öyrənmə metodları müvafiq sənədlərdə (məsələn, müəllimin sillabusunda və s.) təsvir edilməli və ictimaiyyətə (məsələn, universitetin veb sahifəsində, proqramın broşurlarında və s.) açıq olmalıdır.
- 4.3. Tədris və öyrənmə metodları innovativ təhsil təcrübələri nəzərə alınaraq davamlı şəkildə nəzərdən keçirilməli və təkmilləşdirilməlidir. Tədris və öyrənmə metodlarının müntəzəm şəkildə təkmilləşdirilməsi universitetin keyfiyyət təminatı sisteminin bir hissəsi olmalıdır.
- 4.4. Təlim prosesində fərqli tədris metodlarından istifadə edilməlidir. Bu metodlar tələbəyönümlü yanaşmanı və tələbələrin təlim prosesindəki fəal rol oynamasını təşviq etməlidir. İstifadə ediləcək tədris və öyrənmə metodlarına aşağıdakıları nümunə olaraq göstərmək olar:
  - mühazirə, seminarlar, praktiki tapşırıqlar;
  - təqdimatlar və müzakirələr, debatlar;
  - müstəqil iş/araşdırma (məsələn, praktiki nümunələrlə iş);
  - layihələr;
  - problemlərə əsaslanan tədris;
  - sahə işləri;
  - rol oyunları;
  - hesabatlar;
  - qrup qiymətləndirməsi;
  - ekspert metodu;
  - video və audio konfrans texnologiyaları;
  - video və audio mühazirələr;
  - distant təhsil;
  - simulyasiyalar;
  - və s.

Qeyd: sadalanan metodlar ixtisasın spesifikasiyasından asılı olaraq seçilə və (və ya) dəyişdirilə bilər.

- 4.5. Təhsildə nəzəriyyə və praktiki təlim arasında tarazlıq gözlənilməlidir. Əsas diqqət əmək bazarının dəyişən ehtiyaclarına uyğun olaraq praktiki bacarıqların gücləndirilməsinə yetirilməlidir.
- 4.6. Təhsil proqramı tələbələrin müstəqilliyini dəstəkləməli və ömürboyu təlim konsepsiyasını inkişaf etdirməlidir. Təhsil prosesinin sonunda tələbə hər hansı istiqamətdə müstəqil işləyə bilməli və təhsilini ömürboyu davam etdirməyi bacarmalıdır.

5. Qiymətləndirmə

- 5.1. Qiymətləndirmə elə təşkil olunmalıdır ki, tələbələrin gözlənilən təlim nəticələrini əldə etmələri səmərəli şəkildə ölçülə bilinsin. Bu, əldə olunan irəliləyişi monitorinq etməyə, təhsil proqramlarının nəticələrinə hansı dərəcədə nail olunduğunu qiymətləndirməyə, eləcə də tələbələrlə fikir mübadiləsinə şərait yaratmağa və təhsil proqramlarının təkmilləşdirilməsi üçün ilkin şərtlərin formalaşdırılmasına yardım etməlidir.
- 5.2. Qiymətləndirmə üsulları müvafiq sənədlərdə (məsələn, fənn proqramında, sillabusda və s.) təsvir edilməli və hamı üçün açıq olmalıdır (məsələn, universitetin veb sahifəsində, proqramın broşurlarında və s.).
- 5.3. Qiymətləndirmə üsulları innovativ tədris təcrübələri nəzərə alınaraq davamlı şəkildə nəzərdən keçirilməli və təkmilləşdirilməlidir. Qiymətləndirmə üsullarının müntəzəm şəkildə yenilənməsi ali təhsil müəssisəsinin keyfiyyət təminatı sisteminin bir hissəsi olmalıdır.

- 5.4. Tədris prosesində fərqli qiymətləndirmə üsullarından istifadə edilməlidir. Bu üsullar tələbəyönümlü yanaşmanı və tələbələrin təlim prosesindəki fəal rol oynamasını təşviq etməlidir. İstifadə edilə biləcək qiymətləndirmə üsullarına nümunələr:
- yazılı tapşırıqlar;
  - bilik və bacarıqlara dair testlər, kompyuter əsaslı testlər;
  - şifahi təqdimatlar;
  - sorğular;
  - açıq müzakirələr;
  - praktika hesabatları, sahə işləri hesabatları;
  - praktikada, laboratoriyada müşahidələrə əsasən bacarıqların qiymətləndirilməsi;
  - layihə işlərinə dair hesabatlar;
  - portfolionun qiymətləndirilməsi;
  - frontal sorğu;
  - qrup şəklində və özünü qiymətləndirmə;
  - Obyektiv strukturlaşdırılmış klinik imtahan (OSKI), Obyektiv strukturlaşdırılmış praktik imtahan (OSPI)
  - Rol oyunları
  - və s.

Qeyd: sadalanan üsullar fənnin spesifikasiyasından asılı olaraq seçilə və (və ya) dəyişdirilə bilər.

- 5.5. Təlim nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsində istifadə olunan üsullar aydın müəyyənləşdirilmiş meyarlara əsaslanmalıdır və təhsil müddətində tələbənin əldə etdiyi bilik, bacarıq və qabiliyyət səviyyəsini düzgün və etibarlı şəkildə müəyyən etməyə imkan verməlidir. Təlim nəticələrinin qiymətləndirilməsi zamanı müəllimlər şəffaflıq, qərəzsizlik, qarşılıqlı hörmət və humanistlik prinsiplərini rəhbər tutmalıdırlar.
- 5.6. Tələbələrə müəllimlərlə/qiymətləndiricilərlə təhsillərinin bütün aspektlərini, o cümlədən qiymətləndirmə prosesini müzakirə etmək imkanı verilməlidir. Ali təhsil müəssisəsi müvafiq qaydalara uyğun olaraq qiymətləndirmə prosesi, yaxud qiymətlə bağlı apelyasiya prosedurlarını müəyyən etməlidir.
- 5.7. Akademik etika təhsil prosesində önəmli yer tutur. Tələbələrə akademik dürüstlüyə riayət etmək, plagiarizm problemini anlamaq öyrədilir. Onlar intellektual əməyin əqli mülkiyyət hüquqları barəsində məlumatlandırılmalıdırlar.

6. Proqramın və hər bir fənnin təlim nəticələri

- 6.1. Təhsil proqramının təlim nəticələri, eləcə də hər bir fənnin təlim nəticələrinin müəyyənləşdirilməsi və hər bir fənnin sillabusunun hazırlanması ali təhsil müəssisəsinin/akademik heyətin səlahiyyətindədir.
- 6.2. Təlim nəticələri hər bir ali təhsil müəssisəsi tərəfindən Əlavə 1-dəki formaya uyğun olaraq müəyyənləşdirilir. Təlim nəticələri matrisində (Əlavə 2) fənlərlə təlim nəticələri arasındakı əlaqə əks olunmalıdır.
- 6.3. Təhsil Proqramının cəmiyyətin və əmək bazarının dəyişən ehtiyaclarına cavab verən nəzəri və praktiki məzmunu təmin etməsi məqsədilə fənlərin sillabusları müntəzəm şəkildə yenilənməlidir.

7. İnfrastruktur və kadr potensialı

- 7.1. Təhsil Proqramının tədris, öyrənmə və qiymətləndirmə prosesi ali təhsil müəssisəsinin aşağıdakı infrastruktura malik olmasını zəruri edir:
- ixtisas kafedraları;
  - müvafiq auditoriya fondu;

- elmi-tədris laboratoriyası;
- simulyasiya (mulyaj) mərkəzi
- kompüter sinfi;
- istehsalat təcrübənin keçirilməsi üçün baza müəssisələri;
- kitabxana;
- kliniki bazalar;
- və s.

7.2. Ali təhsil müəssisələrinin professor-müəllim heyəti, bir qayda olaraq, elmi dərəcəyə malik olur. Digər dövlət, yaxud özəl müəssisələrdən və/və ya digər müvafiq təşkilatlardan gələn yüksək ixtisaslı mütəxəssislər də tədrisə cəlb oluna bilərlər.

8. Təcrübə

- 8.1. Təcrübə tələbənin nəzəri biliklərinin praktikada tətbiqi, eləcə də peşə bacarıqlarının gücləndirilməsi baxımından önəmlidir.
- 8.2. Təcrübə özəl şirkətdə, dövlət müəssisəsində, tədqiqat laboratoriyasında (eləcə də universitet, AMEA, özəl yeri, yaxud beynəlxalq təşkilat və şirkətlər və s.) təşkil oluna bilər.
- 8.3. Təcrübədən öncə ali təhsil müəssisəsi və təcrübə təşkil olunacaq şirkət/müəssisə/laboratoriya müqavilə imzalanmalıdır. Eyni zamanda, tələbənin fərdi müraciəti əsasında onun ixtisasına uyğun digər şirkət/müəssisə/laboratoriyada, o cümlədən xaricdə təcrübə keçməsinə icazə verilir. Müqavilədə şərtlər, tələbələrin hüquq və öhdəlikləri və digər zəruri təfərrüatlar əks olunur.
- 8.4. İxtisasın spesifikasiyasından asılı olaraq təcrübənin nəticələrinin qiymətləndirilməsi meyarları ali təhsil müəssisəsinin Elmi Şurası tərəfindən müəyyənləşdirilir.

9. Məşğulluq və ömürboyu təhsil

- 9.1. 050803 – FİZİOTERAPİYA və TİBBİ REABİLİTASIYA ixtisası üzrə məzunlara "Fizioterapist" ali peşə ixtisas dərəcəsi verilir. Məzunlar dövlət və özəl tibb müəssisələrində, reabilitasiya mərkəzlərində, sanator-kurort müəssisələrində, həvəskar və peşəkar idman təşkilatlarında işləyə bilərlər.
- 9.2. Ali təhsil müəssisəsi Təhsil Proqramının məzunlarının məşğulluğuna dair müntəzəm sorğular keçirməli, eləcə də vakant iş yerlərinə dair məlumatları öz media resurslarında yerləşdirməlidir.
- 9.3. 050803 – FİZİOTERAPİYA və TİBBİ REABİLİTASIYA ixtisası üzrə məzunlar Magistratura səviyyəsi üçün imtahanlarda iştirak etmək hüququ qazanırlar
- 9.4. Təhsil müddətində əldə olunan bilik, bacarıq və yanaşmalar məzunların müstəqil şəkildə ömürboyu təhsil almaları üçün ilkin şərtlərdəndir.

RAZILASDIRILMIŞDIR:

Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyinin Aparat rəhbərinin müavini, Elm, ali və orta ixtisas təhsil şöbəsinin müdiri

 Yaqub Piriye

08.08.2020-ci il

Səhiyyə, rifah və xidmət, Əsas (baza ali) tibbi təhsili ixtisasları ixtisaslar qrupu üzrə Dövlət Təhsil Proqramlarını hazırlayan işçi qrupunun sədri

 prof. Geray Geraybəyli

07.08.2020-ci il

Təhsil Proqramı və fənlər üzrə təlim nəticələri

Təhsil Proqramının təlim nəticələri (PTN)
PTN 1. Məzun Azərbaycan dövlətçiliyinin tarixi, hüquqi, siyasi, mədəni, ideoloji əsasları və müasir dünyadakı yeri və roluna dair biliklərə, Azərbaycan xalqının milli-mənəvi, mədəni-tarixi dəyərlərini ictimai həyat və fəaliyyətində tətbiq etmək və Azərbaycan dövlətinin maraqlarını qorumaq qabiliyyətinə malik olur
PTN 2. Məzun Azərbaycan Respublikasının rəsmi dövlət dili olan Azərbaycan dili ilə yanaşı ən azı bir xarici dildə işgüzar və akademik kommunikasiyaya sahib olub, bu imkandan öz peşə fəaliyyətində istifadə etmək, xarici dildə gündəlik fəaliyyəti ilə bağlı ünsiyyət qurmaq, fikrini şifahi və yazılı ifadə etmək, xəstə, xəstə yaxınları, digər tibb işçiləri, cəmiyyət, müvafiq qurumlar, media ilə yazılı və şifahi ünsiyyət qurmaq, ixtisasına aid xarici ədəbiyyatdan istifadə etmək bacarığına malik olur
PTN 3. Məzun peşəsi ilə əlaqəli elmi məlumatları toplamaq üçün sərbəst şəkildə informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından istifadə etməyi, elektron formada yazışmalar aparmağı, əldə etdiyi məlumatların və mənbələrinin dürüstlüyünü qiymətləndirməyi və elmi məlumatları peşə təcrübəsində tətbiq etməyi bacarır
PTN 4. Məzun peşəsi ilə əlaqəli qanunvericiliyi, deontologiyanı və etik qaydaları bilir, sərbəst şəkildə peşə fəaliyyəti ilə məşğul olarkən peşəsi ilə əlaqəli qanunvericiliyə, qaydalara və etik prinsiplərə riayət etməyi bacarır
PTN 5. Məzun fərdi peşəkar inkişafını planlaşdıraraq ömürboyu təhsil prinsiplərini həyata keçirməyi, xəstələrə tətbiq edilən müayinə və müalicə prosesi zamanı baş verən kritik vəziyyətlərdə və digər zəruri hallarda həmkarlarından kömək istəməyi, lazım gəldikdə öz bilik və bacarıqlarını həmkarları və digər tibb işçiləri ilə bölüşməyi, peşəsi ilə əlaqəli maarifləndirmə işi aparmağı bacarır
PTN 6. Məzun peşəsi ilə bağlı təməl və klinik tibbi biliklərə sahib olur, təməl bilikləri sağlam və xəstəlik vəziyyətlərində, klinik halların araşdırılmasında istifadə etməyi bacarır; anamnez, müayinə, müdaxilə kimi əsas klinik bacarıqlara sahib olur və tətbiq edir
PTN 7. Məzun fizioterapiya və tibbi reabilitasiya proseduraları üçün müvafiq qiymətləndirmə texnikalarından, alət və avadanlıqlardan istifadə edərək xəstələri qiymətləndirməyi bacarır
PTN 8. Məzun peşəsi ilə əlaqədar müvafiq müalicə planı qurmağı, tətbiq etməyi, prosedurlar zamanı baş verən problemləri həll etməyi, müalicə prosesini izləməyi və profilaktik tibb xidmətlərində aktiv iştirak etməyi bacarır
PTN 9. Məzun əlillərin cəmiyyətə qazandırılması üçün fəaliyyətlərdə iştirak edir, təkliflər hazırlamağı bacarır
PTN 10. Məzun mülki müdafiənin tibb xidmətinin təşkili və fəaliyyəti məsələlərini mənimsəyir, daxili əmək intizamı qaydalarını, əməyin mühafizəsi, təhlükəsizlik texnikası və yanğına qarşı mühafizə qayda və normaları haqqında biliklərə sahib olur

Fənn üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 (Azərbaycan tarixi)

1. Azərbaycanın dövlətçilik ənənələrinə sədaqət hissi formalaşdırır, bunun üçün dövlətçilik ənənələrinin keçmişi və bu günü haqqında zəruri biliyə malik olduğunu nümayiş etdirir, faktları ümumiləşdirir, əldə olunan biliklərdən cəmiyyətin müasir vəziyyətinin qiymətləndirilməsində istifadə etmək vərdişlərinə yiyələnir;
2. Azərbaycanın dövlətçilik ənənələrinin tarixi haqqında, onun yaranması, formalaşması və inkişafı dinamikasını dövrün xüsusiyyətləri baxımından izah edir, onlar arasında səbəb və nəticə əlaqələrini təhlil edir və ona münasibət bildirir;

3. Müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin formalaşmasına təsir edən siyasi, ideoloji, iqtisadi və mədəni amillərin rolunu təhlil, tədqiq və təbliğ edir;
4. Fəal vətəndaşlıq mövqeyi nümayiş etdirir, müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin möhkəmləndirilməsi və inkişafında tarixi şəxsiyyətlərin rolunu dəyərləndirir;
5. Nəzərdə tutulan istiqamətlər üzrə əldə etdiyi bilikləri təcrübədə istifadə etmək üçün elmi – pedaqoji və metodiki təhlillər aparır, yenilikləri yaradıcılıqla təcrübəyə tətbiq edir, bilikləri və yeni texnologiyaları müxtəlif istiqamətlər üzrə praktik işlə əlaqələndirir;
6. Müasir dünyada Azərbaycan dövlətçiliyinin yeri və rolunu sistemli təhlil edir, fərziyyə və mülahizələr irəli sürür, təkliflər verir, debatlarda, diskussiyalarda, müzakirələrdə ictimai rəy formalaşdırıcı məsələlər ətrafında təkliflərlə çıxış edir.

FTN 2 (Azərbaycan dilində işgüzar və akademik kommunikasiya)

1. Təlim prosesində akademik dildə təqdimat etmək bacarığına yiyələnir.
2. Natiqlik bacarığını mənimsəmək və tətbiq etmək vərdişlərinə yiyələnir.
3. Akademik və işgüzar yazı bacarıqlarının mənimsəmək və tətbiq etmək bacarığına yiyələnir.
4. Təlim prosesində qazandığı bilikləri tətbiq etmək üçün elmi və metodik təhlillər aparılır.
5. Məqsədə uyğun seçdiyi metod və vasitələrin əhəmiyyəti əsaslandırılır və təcrübədə tətbiq edilir.
6. Təlim nailiyyətlərini qiymətləndirmək üçün müvafiq meyarlar seçilir və tətbiq edilir.

FTN 3 (Xarici dildə işgüzar və akademik kommunikasiya)

1. Təlim prosesində ixtisası üzrə xarici dillərdən birində təqdimat etmək bacarığına yiyələnir.
2. Gündəlik həyatda xarici dildə sərbəst ünsiyyət qurmaq bacarığına yiyələnir.
3. İşgüzar fəaliyyətdə sərbəst ünsiyyət qurmaq bacarığına yiyələnir.
4. İşgüzar fəaliyyətdə beynəlxalq idman və biznes subyektləri ilə kommunikasiyanın səmərəli şəkildə qurulmasına yiyələnir.
5. İşgüzar və akademik yazının xüsusiyyətlərini bilir, fərqli kontekstlərdə mətnləri mənimsəyir və hazırlayır.
6. Akademik və işgüzar nitqin məzmununu və quruluşunu bilir, ünsiyyət əlaqələrində istifadə edir.

FTN 4 Seçim fənn

FTN 5. (Mülki müdafiə)

1. Fövqəladə hallarda əhalinin müdafiəsinin və ərazinin mühafizəsinin əsas üsullarını, kollektiv və fərdi mühafizə vasitələrini bilir, onlardan istifadə qaydalarını şərh edir.
2. Fövqəladə hallar zamanı rabitə və xəbərdarlıq sistemlərinin vacibliyini bilir və onlardan istifadə qaydalarını nümayiş etdirir.
3. Fövqəladə hallarda evdə, küçədə, müəssisədə davranış qaydalarını bilir və ona əməl edir.
4. Fövqəladə hallarda tənəffüs üzvlərinin qorunması üçün sadə vasitələrin necə hazırlanması və istifadə qaydalarını bilir və şərh edir.
5. Fövqəladə hallarda işçi personalın təxliyasını təşkil edir.
6. Fövqəladə hallarla bağlı maarifləndirici işlər təşkil edir.

FTN 6. (İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya)

1. Orqanizmi təşkil edən aparat və sistemləri, bu aparat və sistemlərin də təşəkkül tapdığı orqanların quruluşu, topoqrafiyası, damar-sinir münasibətləri barəsində nəzəri biliklərə sahib olurlar
2. Orqanizmi təşkil edən aparat və sistemləri, bu aparat və sistemlərin də təşəkkül tapdığı orqanları, onların əsas damar və sinirlərini meyit və meyit preparatları üzərində müstəqil surətdə müəyyən etmək bacarığına yiyələnirlər
3. Orqanizmi təşkil edən aparat və sistemləri, bu aparat və sistemlərin də təşəkkül tapdığı orqanların quruluşu, topoqrafiyası, damar-sinir münasibətləri barəsində nəzəri biliklərin klinik əlaqələrini bilir
4. Meyit və meyit preparatlarından istifadənin əsaslarını bilir

5. Anatomik terminlərin təhsil aldığı dildə və latın dilində düzgün qaydada istifadə etməyi bilirlər

FTN 7. (Normal fiziologiya)

1. Ümumi fizioloji anlayışları və mexanizmləri bilir
2. Hüceyrə fiziologiyası və hüceyrədə gedən fizioloji mexanizmlər haqqında biliklərə sahib olur, bu bilikləri klinik təcrübəyə tətbiq etməyi bacarır
3. Mərkəzi sinir sisteminin fiziologiyası haqqında biliklərə sahib olur, bu bilikləri klinik təcrübəyə tətbiq etməyi bacarır
4. Periferik sinir sisteminin fiziologiyası haqqında biliklərə sahib olur, bu bilikləri klinik təcrübəyə tətbiq etməyi bacarır
5. Sümük - əzələ sisteminin fiziologiyası haqqında biliklərə sahib olur, bu bilikləri klinik təcrübəyə tətbiq etməyi bacarır
6. Tənəffüs və qan dövranı sisteminin fizioloji mexanizmlərini, qan hüceyrələrinin funksiyalarını və homeostaza təsirini bilir, bu bilikləri klinik təcrübəyə tətbiq etməyi bacarır

FTN 8. (Biokimya)

1. Hüceyrə membranı və orqanellərin quruluşu, funksiyaları haqqında təməl biliklərə sahib olur
2. Zülal, karbohidrat və lipidlərin strukturu, funksiyaları, metabolizmləri haqqında təməl biliklərə sahib olur
3. Xəstəliklər ilə hüceyrəvi dəyişikliklər arasındakı biokimyəvi əlaqələri müəyyən edir, qiymətləndirməyi bacarır və şərh edir
4. Vitaminlərin strukturu, metabolizmi və funksiyaları haqqında biliklərə sahib olur, xəstəliklərlə əlaqəsini bilir
5. Hormonların təsir mexanizmlərini, metabolik proseslərin tənzimlənməsindəki rollarını, hormon səviyyəsinin azalmasının və yüksəlməsinin xəstəliklərlə əlaqəsini müəyyən etməyi bacarır
6. Laboratoriyalarda istifadə olunan kəmiyyət və keyfiyyət üsullarını, hematoloji, böyrək və qaraciyərin funksional testlərini, sümüyün yaranma/destruksiya parametrlərini bilir və peşə təcrübəsində istifadə etməyi bacarır

FTN 9. (Tibbi fizika)

1. Mexanika anlayışı və qanunları, biomexanika haqqında biliklərə sahib olur
2. Təməl mexaniki problemləri həll etməyi bacarır
3. Hərəkətin, enerjinin fiziki prinsiplərini izah edir və peşə fəaliyyəti ilə əlaqələndirməyi bacarır
4. Elektrik və magnetizm haqqında təməl prinsipləri anlayır
5. Işıq və işığın qırılma, əksətmə kimi xüsusiyyətlərini izah edə bilir
6. Elektrik, maqnit dalğalarının, işıq və səsə tibbdə istifadə sahələrini bilir və iş fəaliyyətində tətbiq etməyi bacarır

FTN 10. (Fizioterapiya və tibbi reabilitasiyanın əsasları)

1. Fizioterapiya və tibbi reabilitasiya anlayışını, iş prinsiplərini, peşə vəzifələrini bilir;
2. Fizioterapiya və tibbi reabilitasiyaya aid terminologiyaları bilir və istifadə edir;
3. Peşəsinə aid tətbiq sahələrini müəyyən edir;
4. Fizioterapiya və tibbi reabilitasiyada istifadə olunan alət və ləvazimatları tanıyır və istifadə etməyi bacarır;
5. Peşə fəaliyyəti ilə əlaqəli qanunvericiliyi və tənzimlənmələri bilir;
6. Peşə təcrübəsinə aid nəzəri biliklərə sahibdir;
7. Komanda işinin prinsiplərini və fizioterapistin komanda işində rolunu anlayır;

8. Reabilitasiyanın xüsusi sahələrini bilir;

FTN 11. (Dayaq- hərəkət sisteminin funksional inkişafının əsasları)

1. Normal hərəkət və funksiyaların inkişaf xüsusiyyətlərini və anlayışları bilir;
2. Hərəkətin və funksional inkişafın inkişafa təsir edən amilləri bilir;
3. Motor inkişaf nəzəriyyələrini bilir;
4. Anormal inkişaf və hərəkət xüsusiyyətlərini ayırd edir;
5. Hərəkətin və funksional inkişaf haqqında biliklərin fizioterapiya və reabilitasiyada əhəmiyyətini anlayır;
6. Normal motor inkişafının biomexaniki və kinezioloji xüsusiyyətini bilir;
7. Motor inkişaf dövrlərini qiymətləndirmək texnikalarını bilir;
8. Motor inkişafını dəstəkləyən təsirləri və amilləri bilir

FTN 12. (Patologiya)

1. Patoloji proseslərin əsas növlərinin inkişaf mexanizmlərini və morfolojiyasını bilir.
2. Sümük, oynaq və yumşaq toxuma patologiyalarının əsas morfoloji və funksional təzahürlərini bilir.
3. Periferik sinir və skelet əzələ patologiyalarının və mərkəzi sinir sisteminin xəstəliklərinin morfoloji-funksional və patogenetik xüsusiyyətlərini bilir.
4. Patologiya laboratoriyasında müxtəlif patoloji proseslərə və xəstəliklərə aid olan makroskopik və mikroskopik preparatların diaqnostikasını bacarır.
5. Müxtəlif qan dövranı pozğunluqları zamanı orqan və toxumalarda yaranan dəyişikliklərin morfoloji diaqnostikasını qoymağı bacarır.
6. İltihabi, infeksiya və genetik xəstəliklərin ümumi xüsusiyyətlərini təyin etməyi bacarır.
7. Xoş- və bədxassəli şişlərin morfoloji differensial diaqnostikasını təyin edir.
8. Sümük, oynaq, yumşaq toxuma, skelet əzələləri, mərkəzi və periferik sinir sistemlərinin patologiyalarının ən çox rast gəlinən makroskopik və mikroskopik preparatlarını təsvir etməyi bacarır.

FTN 13. (Biomexanikanın əsas prinsipləri)

1. Biomexanikaya aid əsas anlayışları bilir;
2. Orqanizmin ümumi biomexaniki xüsusiyyətlərini anlayır;
3. Hərəkət və sabit dayanma zamanı biomexaniki prinsipləri istifadə edir;
4. Skelet- əzələ sistemində düzgün hərəkət tərzini bilir;
5. Skelet - əzələ sistemində toxumaların normal biomexaniki xüsusiyyətləri haqqında biliklərə sahib olur;
6. Skelet - əzələ sistemində toxumaların tətbiq edilən stressə qarşı yaranan cavab reaksiyasının biomexaniki xüsusiyyətlərinə aid biliklərə sahib olur;
7. Oynaqların normal və patoloji hallarda biomexaniki xüsusiyyətləri haqqında biliklərə sahib olur;
8. Güc, tətbiq prinsiplərini və zədə mexanizmlərini anlayır;
9. Zədələnmənin qarşısını almaq üçün yanaşmaları bilir

FTN 14. (Psixologiya)

1. Psixologiya anlayışını, tarixini bilir;
2. Psixologiyanın tədqiqat üsullarını, sahələrini bilir;
3. Sosial və öyrənmə psixologiyalarının təməl sahələrini, yanaşmaları bilir;
4. İnkişaf psixologiyasının təməl prinsiplərini, yanaşmaları bilir;

5. Fiziki və psixi problemlərin xəstə üzərində təsirini bilir;
6. Fizioterapiya və reabilitasiya sahəsində xəstələri psixoloji cəhətdən düzgün analiz edərək müəyyən etməyi bacarır;
7. Klinik psixologiyanın təməl prinsiplərini, maraq dairəsini və yanaşmaları bilir

FTN 15. (Nutrisiologiya)

1. Qidalanmaya aid əsas anlayışları, qida qruplarını bilir;
2. Qida qəbulunun fiziologiya ilə əlaqələndirmək haqqında biliklərə sahib olur;
3. Qidaları enerji, karbohidrat, zülal və yağ baxımından qiymətləndirir;
4. Su və elektrolitlərin orqanizmin fəaliyyətində əhəmiyyətini bilir;
5. Vitamin və mineralların qidalanmadakı əhəmiyyətini anlayır və qidaları vitamin və mineral baxımından qiymətləndirir;
6. Qida dəyərinin itirilməsinin qarşısını almaq məqsədilə hazırlanma, bişirmə və saxlama üsullarını bilir;
7. Qidalanmanın qiymətləndirilməsi, qidalanma formasının müəyyən edilməsi üçün istifadə olunan üsullar haqqında biliklərə sahib olur;
8. Xəstələrdə qidalanmanın pozulmasını ayırd edir;
9. Diabet və qidalanma arasında əlaqəni ayırd edir, diabetli xəstələrə qidalanma qaydaları və rast gəlinən qidalanma pozuntularını sadalaya bilir;
10. Piylənmənin səbəblərini və qorunma prinsiplərini sadalayır;
11. Xüsusi xəstə qruplarında qidalanma prinsiplərini bilir

FTN 16. (Fiziometrik göstəricilərin qiymətləndirilməsi)

1. Peşəsi ilə əlaqəli təməl ölçmə və qiymətləndirmə üsullarını bilir;
2. Xəstədən anamnez toplamağı, xəstə və xəstəlik haqqında ümumi problemləri müəyyən edir;
3. Xəstəni qiymətləndirərək fizioterapevtik müalicəyə ehtiyacı müəyyən etməyi bacarır;
4. Müalicədən əvvəl və sonar fizioterapiyada istifadə olunan qiymətləndirmə üsullarını seçməyi bacarır;
5. Fizioterapevtik qiymətləndirmə üçün lazım olan alət və ləvazimatları seçir və tətbiq edir;
6. Hərəkətin təməl prinsiplərini bilir, fizioterapevtik proqramlarda bu prinsiplərdən istifadə edir;
7. Ön, arxa və yan poza analizlərini bilir, xəstə və sağlam insanlar arasında müşahidə olunan poza fərqlərini müəyyən edir;
8. Qısalıq və elastiklik testlərini tətbiq edir;
9. Antropometrik ölçmələri (uzunluq, həcm, yağ toxuması miqdarı və s.) apara bilir;
10. Normal oynaq hərəkətlərini qiymətləndirməyi bacarır;
11. əzələ gücünü ölçməyi bacarır

FTN 17. (Biomexanika və kineziologiya)

1. Kinezologiyaya aid əsas anlayışları və fizioterapiyadakı əhəmiyyətini bilir;
2. Hərəkət ilə əlaqəli mexaniki prinsipləri təsnif edir, bu prinsiplərin insanın hərəkət analizlərində istifadə etməyi bacarır;
3. Sümük, əzələ, qığırdaq və kollagen toxumanın normal və patoloji vəziyyətlərdə xüsusiyyətini bilir;
4. Oynaqların funksiyalarını bilir, oynağa aid problemlərin meydana çıxmasının mexanizmlərini izah edir, bu biliklərdən problemlərin həlli zamanı istifadə edir;

8. Reabilitasiyanın xüsusi sahələrini bilir;

FTN 11. (Dayaq- hərəkət sisteminin funksional inkişafının əsasları)

1. Normal hərəkət və funksiyaların inkişaf xüsusiyyətlərini və anlayışları bilir;
2. Hərəkətin və funksional inkişafın inkişafa təsir edən amilləri bilir;
3. Motor inkişaf nəzəriyyələrini bilir;
4. Anormal inkişaf və hərəkət xüsusiyyətlərini ayırd edir;
5. Hərəkətin və funksional inkişaf haqqında biliklərin fizioterapiya və reabilitasiyada əhəmiyyətini anlayır;
6. Normal motor inkişafının biomexaniki və kinezioloji xüsusiyyətini bilir;
7. Motor inkişaf dövrlərini qiymətləndirmək texnikalarını bilir;
8. Motor inkişafını dəstəkləyən təsirləri və amilləri bilir

FTN 12. (Patologiya)

1. Patoloji proseslərin əsas növlərinin inkişaf mexanizmlərini və morfolojiyasını bilir.
2. Sümük, oynaq və yumşaq toxuma patologiyalarının əsas morfoloji və funksional təzahürələrini bilir.
3. Periferik sinir və skelet əzələ patologiyalarının və mərkəzi sinir sisteminin xəstəliklərinin morfoloji-funksional və patogenetik xüsusiyyətlərini bilir.
4. Patologiya laboratoriyasında müxtəlif patoloji proseslərə və xəstəliklərə aid olan makroskopik və mikroskopik preparatların diaqnostikasını bacarır.
5. Müxtəlif qan dövranı pozğunluqları zamanı orqan və toxumalarda yaranan dəyişikliklərin morfoloji diaqnostikasını qoymağı bacarır.
6. İltihabi, infeksiya və genetik xəstəliklərin ümumi xüsusiyyətlərini təyin etməyi bacarır.
7. Xoş- və bədxassəli şişlərin morfoloji differensial diaqnostikasını təyin edir.
8. Sümük, oynaq, yumşaq toxuma, skelet əzələləri, mərkəzi və periferik sinir sistemlərinin patologiyalarının ən çox rast gəlinən makroskopik və mikroskopik preparatlarını təsvir etməyi bacarır.

FTN 13. (Biomexanikanın əsas prinsipləri)

1. Biomexanikaya aid əsas anlayışları bilir;
2. Orqanizmin ümumi biomexaniki xüsusiyyətlərini anlayır;
3. Hərəkət və sabit dayanma zamanı biomexaniki prinsipləri istifadə edir;
4. Skelet- əzələ sistemində düzgün hərəkət tərzini bilir;
5. Skelet - əzələ sistemində toxumaların normal biomexaniki xüsusiyyətləri haqqında biliklərə sahib olur;
6. Skelet - əzələ sistemində toxumaların tətbiq edilən stressə qarşı yaranan cavab reaksiyasının biomexaniki xüsusiyyətlərinə aid biliklərə sahib olur;
7. Oynaqların normal və patoloji hallarda biomexaniki xüsusiyyətləri haqqında biliklərə sahib olur;
8. Güc, tətbiq prinsiplərini və zədə mexanizmlərini anlayır;
9. Zədələnmənin qarşısını almaq üçün yanaşmaları bilir

FTN 14. (Psixologiya)

1. Psixologiya anlayışını, tarixini bilir;
2. Psixologiyanın tədqiqat üsullarını, sahələrini bilir;
3. Sosial və öyrənmə psixologiyalarının təməl sahələrini, yanaşmaları bilir;
4. İnkişaf psixologiyasının təməl prinsiplərini, yanaşmaları bilir;

5. Fiziki və psixi problemlərin xəstə üzərində təsirini bilir;
6. Fizioterapiya və reabilitasiya sahəsində xəstələri psixoloji cəhətdən düzgün analiz edərək müəyyən etməyi bacarır;
7. Klinik psixologiyanın təməl prinsiplərini, maraq dairəsini və yanaşmaları bilir

FTN 15. (Nutrisiologiya)

1. Qidalanmaya aid əsas anlayışları, qida qruplarını bilir;
2. Qida qəbulunun fiziologiya ilə əlaqələndirmək haqqında biliklərə sahib olur;
3. Qidaları enerji, karbohidrat, zülal və yağ baxımından qiymətləndirir;
4. Su və elektrolitlərin orqanizmin fəaliyyətində əhəmiyyətini bilir;
5. Vitamin və mineralların qidalanmadakı əhəmiyyətini anlayır və qidaları vitamin və mineral baxımından qiymətləndirir;
6. Qida dəyərinin itirilməsinin qarşısını almaq məqsədilə hazırlanma, bişirmə və saxlama üsullarını bilir;
7. Qidalanmanın qiymətləndirilməsi, qidalanma formasının müəyyən edilməsi üçün istifadə olunan üsullar haqqında biliklərə sahib olur;
8. Xəstələrdə qidalanmanın pozulmasını ayırd edir;
9. Diabet və qidalanma arasında əlaqəni ayırd edir, diabetli xəstələrə qidalanma qaydaları və rast gəlinən qidalanma pozuntularını sadalaya bilir;
10. Piylənmənin səbəblərini və qorunma prinsiplərini sadalayır;
11. Xüsusi xəstə qruplarında qidalanma prinsiplərini bilir

FTN 16. (Fiziometrik göstəricilərin qiymətləndirilməsi)

1. Peşəsi ilə əlaqəli təməl ölçmə və qiymətləndirmə üsullarını bilir;
2. Xəstədən anamnez toplamağı, xəstə və xəstəlik haqqında ümumi problemləri müəyyən edir;
3. Xəstəni qiymətləndirərək fizioterapevtik müalicəyə ehtiyacı müəyyən etməyi bacarır;
4. Müalicədən əvvəl və sonar fizioterapiyada istifadə olunan qiymətləndirmə üsullarını seçməyi bacarır;
5. Fizioterapevtik qiymətləndirmə üçün lazım olan alət və ləvazimatları seçir və tətbiq edir;
6. Hərəkətin təməl prinsiplərini bilir, fizioterapevtik proqramlarda bu prinsiplərdən istifadə edir;
7. Ön, arxa və yan poza analizlərini bilir, xəstə və sağlam insanlar arasında müşahidə olunan poza fərqlərini müəyyən edir;
8. Qısalıq və elastiklik testlərini tətbiq edir;
9. Antropometrik ölçmələri (uzunluq, həcm, yağ toxuması miqdarı və s.) apara bilir;
10. Normal oynaq hərəkətlərini qiymətləndirməyi bacarır;
11. əzələ gücünü ölçməyi bacarır

FTN 17. (Biomexanika və kineziologiya)

1. Kineziologiyaya aid əsas anlayışları və fizioterapiyadakı əhəmiyyətini bilir;
2. Hərəkət ilə əlaqəli mexaniki prinsipləri təsnif edir, bu prinsiplərin insanın hərəkət analizlərində istifadə etməyi bacarır;
3. Sümük, əzələ, qığırdaq və kollagen toxumanın normal və patoloji vəziyyətlərdə xüsusiyyətini bilir;
4. Oynaqların funksiyalarını bilir, oynağa aid problemlərin meydana çıxmasının mexanizmlərini izah edir, bu biliklərdən problemlərin həlli zamanı istifadə edir;

5. Müvazinət, ağırlığın paylanması və orientasiya tənzimlənməsi haqqında biliklərə sahib olur, bu biliklərdən peşə fəaliyyətində istifadə edir;
6. Normal və patoloji yerimənin xüsusiyyətlərini və analizlərini müəyyən edir, kompensasiya mexanizmlərini sadalayır;
7. Normal hərəkət və funksiyaları ayırd edir, xəstələrdə rast gəlinən hərəkət və funksiya pozulmaları ilə müqayisə edir;
8. Onurğa sütununun anatomik və mexaniki xüsusiyyətlərini bilir, bu xüsusiyyətləri patoloji vəziyyətlərdə müqayisə üçün istifadə edir, qoruyucu amillər, ergonomik prinsiplər ilə təlimlərin əhəmiyyətini anlayır;
9. Çanaq, qalça, diz, topuq oynaqları və ayağın mexaniki və patomexaniki xüsusiyyətlərini bilir;
10. Aşağı ətraf oynaqlarının dinamik aktivliyi üçün kinematik və kinetik qiymətləndirməni qavrayır;
11. Çiyin-qol kompleksi, dirsek və bilek oynaqlarının mexaniki və patomexaniki xüsusiyyətlərini bilir və təcrübədə istifadə edir

FTN 18. (Manipulyasiya prosedurları)

1. Müalicəvi masaj anlayışını bilir;
2. Masaj üsulları və texnikalarının reflex, mexanik, fizioloji və klinik təsirləri haqqında təməl biliklərə sahib olur;
3. Masaj müalicəsini planlaşdırmaq üçün lazım olan qiymətləndirməni aparır və göstəriş olduğu hallarda müalicə seçimini tətbiq edir;
4. Masaja əks göstəriş olan patologiyaları bilir;
5. Masaj proseduruna klinik vəziyyətlərdə qərar verilmə prosesini bilir və tətbiq edir;
6. Onurğa sütununun və periferik oynaqların funksional anatomiyasını bilir;
7. Mobilizasiya, manipulyasiya və köndələn sürtünmə texnikalarının təsir mexanizmlərini bilir;
8. Oynaq və yumşaq toxuma problemlərinin klinik xüsusiyyətlərini bilir, təməl qiymətləndirmə üsullarını tətbiq edir;
9. Oynaq, bağ, vətər və əzələ zədələnmələrində istifadə olunan manual müalicə texnikalarına qərar verir və təməl səviyyədə tətbiq edir;

FTN 19. (Işıq, istilik və hidroterapiya)

1. Klinik şəraitdə işıq, istilik və hidroterapiya prosedurlarının seçilməsini, tətbiq prinsiplərini və tətbiqi mövzusunda bilik və bacarıqlara sahib olur;
2. Səthi istilik prosedurunun iltihab və ağrı zamanı təsirini izah edir və seçir;
3. Səthi istilik prosedurunun fiziki və fizioloji təsirlərini müəyyən edir;
4. Infraqırmızı, lazer, ultrabənövşəyi, helioterapiya və soyuq prosedurlarının fiziki və fizioloji təsirlərini izah edir, göstəriş və əks göstərişlərini bilir və tətbiq edir;
5. Hidroterapiyanın istifadə səbəblərini, fizioloji təsirlərini ayırd edir və müvafiq təməl anlayışları izah edir;
6. Mexaniki qıcıqlandırma ilə su prosedurunun, maye ilə terapiya, buxarlı istilik prosedurlarının fizioloji təsirlərini, istifadə səbəblərini və sahələrini izah edir;
7. Hovuz və su içində prosedurların fizioloji təsirlərini, istifadə səbəblərini və sahələrini izah edir;
8. Hidroterapiyada istifadə olunan testlərin məqsədlərini və tətbiq üsullarını bilir və bacarır

FTN 20. (Funksional neyroanatomyiya)

1. Mərkezi, periferik və avtonom sinir sisteminin makro və mikro anatomiyasını, xüsusiyyətlərini bilir;
2. Neyroanatomik strukturların normal iş və funksiyalarını bilir;
3. Neyroanatomik strukturların motor, hissi və davranış proseslərinə təsirlərini müəyyən edir;
4. Neyroanatomik strukturların funksiya pozulmaları zamanı meydana çıxan klinik təzahürlər haqqında biliklərə sahib olur;
5. Meydana çıxan klinik təzahürlərə görə neyroanatomik strukturların funksiya pozulmalarını müəyyən etməyi bacarır;
6. Klinik təcrübələrdə çox rast gəlinən sinir sistemində aid patologiyaları ayır edir

FTN 21. (Elektroterapiya)

1. Toxumaların elektrik xüsusiyyətlərini bilir;
2. Əzələ və sinirlərin stimulyasiya prinsiplərini anlayır;
3. Aşağı, orta və yüksək tezlikli cərəyanlar haqqında biliklərə sahibdir;
4. Aşağı, orta və yüksək tezlikli cərəyanların istifadə sahələrini bilir və tətbiq edir;
5. Aşağı, orta və yüksək tezlikli cərəyanların toxumalara təsir mexanizmlərini bilir;
6. Aşağı, orta və yüksək tezlikli cərəyanlar ilə müalicəyə göstəriş, əks göstərişləri bilir və tətbiq etməyi bacarır

FTN 22. (Daxili xəstəliklər)

1. Terapevtik xəstəlikləri tanıyır və xüsusiyyətlərini bilir;
2. Terapevtik xəstəliklərin diaqnostik qiymətləndirilməsi və müalicə üsullarının seçilməsinə aid təməl biliklərə sahibdir;
3. Revmatoloji xəstəlikləri tanıyır və xüsusiyyətlərini bilir;
4. Revmatoloji xəstəliklərin diaqnostik qiymətləndirilməsi və müalicə üsullarının seçilməsinə aid təməl biliklərə sahibdir;
5. Nevroloji xəstəlikləri tanıyır və xüsusiyyətlərini bilir;
6. Nevroloji xəstəliklərin diaqnostik qiymətləndirilməsi və müalicə üsullarının seçilməsinə aid təməl biliklərə sahibdir;
7. Uşaq nevroloji xəstəlikləri tanıyır və xüsusiyyətlərini bilir;
8. Uşaq nevroloji xəstəliklərin diaqnostik qiymətləndirilməsi və müalicə üsullarının seçilməsinə aid təməl biliklərə sahibdir

FTN 23. (Cərrahi xəstəliklər)

1. Ortopediya, neyrocərrahlıq, ginekologiya və mamalığa aid xəstəlikləri əsas xəstəlikləri bilir;
2. Ortopediya, neyrocərrahlıq, ginekologiya və mamalığa aid xəstəlikləri əsas xəstəliklərin xüsusiyyətlərini təməl səviyyədə bilir;
3. Ortopediya, neyrocərrahlıq, ginekologiya və mamalıq sahəsində çox rast gəlinən xəstəliklərin diaqnostik qiymətləndirilməsi haqqında təməl biliklərə sahibdir;
4. Ortopediya, neyrocərrahlıq, ginekologiya və mamalıq sahəsində çox rast gəlinən xəstəliklərin müalicə üsullarının seçilməsinə aid təməl biliklərə sahibdir;
5. Ortopediya, neyrocərrahlıq, ginekologiya və mamalıq sahəsində çox rast gəlinən xəstəliklər arasında fərqləri anlayır və izah edir

FTN 24 (Biofizika)

1. Elektrik cərəyanının toxumaya təsirlərini, müalicə prosesində istifadə edilməsini izah edir;
2. Yüksək tezlikli cərəyanın (darsonvalizasiya və elektrocerrahiyyə), yüksək və ultrayüksək tezlikli dəyişən maqnit sahəsinin (induktotermiya), ifratyüksək tezlikli elektromaqnit dalğasının (mikrodalğa və DMD terapiya) və son dərəcə yüksək tezlikli elektromaqnit dalğasının (SYT-terapiya) təsirlə orqanizm toxumalarında baş verən fiziki prosesləri bilir. Təsir potensialı, sinaptik ötürülmə və əzələ təqəllüsünün biofizikasına aid mexanizmləri müəyyən edir;
3. Təsir potensialı, sinaptik ötürülmə və əzələ təqəllüsünün biofizikasına aid mexanizmləri müəyyən edir;
4. Qan dövrəni sistemində biofiziki mexanizmləri və hemodinamik prinsipləri müəyyən edir, qanın reoloji xüsusiyyətlərinin əhəmiyyətini bilir;
5. Hissi reseptorlardan gələn məlumatların işlənilməsi, işıq enerjisinin orqanizmdə təsir potensialına çevrilməsi haqqında biliklərə sahib olur, spektrofotometrik analizin əsas prinsiplərini izah edir və ən azı bir təcrübədə tətbiq edir;
6. Zülalların funksional quruluşu və biofiziki xüsusiyyətlərini bilir;
7. İonlaşdırıcı radiasiyanın bioloji təsirləri (somatik və genetik), hüceyrənin çoxalmasının və differensiasiyasının biofiziki xüsusiyyətləri, radiasiyanın hüceyrəyə təsir mexanizmi haqqında biliklərə sahib olur

FTN 25. (Radiologiya)

1. Radiologiyaya aid əsas anlayışları bilir;
2. Radiologiyada istifadə olunan müasir üsulları tanıyır və istifadə sahələrini bilir;
3. Radioloji metodların seçilməsində göstəriş, əks göstərişləri bilir;
4. Ətraflar, onurğa sütunu, döş qəfəsi və ağciyərin radioloji müayinəsi zamanı təməl qiymətləndirmə bacarığına yiyələnir;
5. Yumşaq toxumanın radioloji müayinə üsulları haqqında təməl biliklərə sahibdir

FTN 26. (Farmakologiya)

1. Farmakologiya ilə əlaqəli əsas anlayışları, farmakokinetik və farmakodinamik terminləri bilir;
2. Dərman xammalı, dərman maddəsi və dərman forması, dərmanların nomenklaturası anlayışlarını müəyyənləşdirə bilir;
3. Dərman maddələrinin təsnifatının əsas prinsiplərini bilir;
4. Dərmanların orqanizm, orqan, hüceyrə və molekullar səviyyəsində təsirini analiz edə bilir;
5. Farmakokinetik və farmakodinamik olaraq dərman təsirlərini müqayisə etməyi bacarır;
6. Dərman terapiyasının aparılmasına müxtəlif amillərin (cins, çəki, yaş, genetik xüsusiyyətlər, yanaşı patologiya, digər dərmanların istifadəsi və s.) təsirini nəzərə ala bilir;
7. Dərmanların ümumi farmakoloji xüsusiyyətlərini, bu dərmanların əlavə təsirlərini, istifadəsinə göstəriş və əks göstərişləri bilir;
8. Tolerantlıq, dərman asılılığını bilir və onların növlərini müqayisə edə bilir;
9. Dərmanların qarşılıqlı təsiri və uyuşmazlığı müəyyənləşdirə bilir;
10. Dərman toksikologiyası və kəskin dərman zəhərlənməsi üçün ilk yardım prinsipləri haqqında bir təsəvvürə sahib ola bilir;
11. Ümumi və xüsusi farmakologiyanın əsas prinsiplərini bilir;
12. Dərman formaları müqayisə etməyi, reseptin tərtib etməyi və yazılmasını bacarır.

FTN 27. (Neyrofizioloji yanaşmalar)

1. Proprioseptiv neyromuskulyar rahatlama (PNF) texnikasının təsir mexanizmlərini bilir;
2. PNF texnikasının terapevtik məşqlər arasında yeri və istifadə məqsədlərini bilir;
3. Müxtəlif neyromuskulyar sistem pozulmalarında rahatlatma və ya inhibisiya məqsədilə tətbiqləri bacarır;
4. PNF texnikalarını müxtəlif klinik hallar zamanı tətbiq etməyi bacarır;
5. İnsult və serebral iflic sonrası rast gəlinən klinik təzahürləri ayırd edir və müalicədə istifadə olunan üsullarla əlaqələndirir;
6. Normal hərəkət və funksiyaları bilir, insult və serebral müşahidə olunan hərəkət və funksiya pozulmaları ilə müqayisə edə bilir;
7. İnsult və serebral iflicdə istifadə olunan təməl və nevroloji inkişaf əsaslı ölçmə və qiymətləndirmə üsullarını bilir və tətbiq edir;
8. İnsult və serebral iflicdə klinik təzahürləri müəyyən edir, müalicə və reabilitasiya üçün proqram planlaşdırır;
9. İnsult və serebral iflicdə çox rast gəlinən və müasir neyrofizioloji yanaşmaları bilir və Bobath yanaşmasını baza səviyyədə tətbiq edir

FTN 28. (Ortopedik və travmatoloji reabilitasiya)

1. Ortopedik problemləri müəyyən edə bilir;
2. Ortopediyada skelet-əzələ sisteminin zədələnmələrini və degenerative xəstəliklərin xarakteristikasını izah edir və ağırlaşmaları bilir;
3. Cərrahi müdaxiləyə ehtiyac olan ortopedik problemlərdə cərrahi müdaxilə ilə əlaqəli anlayışları bilir;
4. Ortopedik problemlər zamanı ümumi və patologiyaya xas ölçmə və qiymətləndirmə üsullarını bilir və tətbiq edir;
5. Ortopediyada skelet-əzələ sistemi zədələnmələri və degenerative proseslərə aid ümumi müalicə prinsiplərini bilir və fizioterapevtik-reabilitasiya müdaxiləyə ehtiyacı müəyyənləşdirə bilir;
6. Cərrahi müdaxilə olunmuş və olunmamış xəstə qruplarında vəziyyətə və patologiyaya uyğun fizioterapiya və reabilitasiya proqramını müəyyən edir və tətbiq edir

FTN 29. (Pediatrik reabilitasiya)

1. Pediatrik reabilitasiya anlayışını və əhatə dairəsini bilir;
2. Pediatrik qrupda funksional qüsurları, əlillik və əlilliyə səbəb ola vəziyyətləri bilir;
3. Aşağı hərəkət neyronlarının zədələnməsi olan uşaqlarda fizioterapevtik qiymətləndirməni aparır;
4. Aşağı hərəkət neyronlarının zədələnməsi olan uşaqlarda fizioterapiya və reabilitasiya proqramını həyata keçirir;
5. Serebral iflici olan uşaqlarda fizioterapevtik qiymətləndirməni aparır;
6. Serebral iflici olan uşaqlarda fizioterapiya və reabilitasiya proqramını həyata keçirir;
7. Bazu kələfinin doğuş zamanı zədələnmələri, əyriboyunluq (tortikolis), çox rast gəlinən inkişaf pozulmaları olan uşaqlarda qiymətləndirmə aparır və fizioterapiya və reabilitasiya proqramını həyata keçirir;
8. Yuxarı və aşağı hərəkət neyronlarının zədələnməsi olan uşaqlarda klinik problemləri həll edir

FTN 30. (Kardiovaskulyar reabilitasiya)

1. Kardiovaskulyar reabilitasiyaya aid təməl anlayışları izah edir;
2. Kardiovaskulyar xəstəliklərin klinik xüsusiyyətlərini bilir;

3. Kardiovaskulyar problemləri olan xəstələri fiziki, fizioloji və funksional baxımdan qiymətləndirir;
9. Kardiovaskulyar problemləri olan xəstələrdə fizioterapiya və reabilitasiya proqramını planlaşdırır və həyata keçirir;
4. Kardiovaskulyar problemləri olan xəstələrin həyat keyfiyyətini və psixoloji vəziyyətini qiymətləndirir və ev proqramları hazırlayır;
5. Kardiovaskulyar xəstəlik riski olan insanlarda risk amillərini təhlil edir;
6. Kardiovaskulyar xəstəlik riski olan insanlarda xəstəni maarifləndirir və davranış dəyişiklikləri aparır

FTN 31. (Pulmonoloji reabilitasiya)

1. Pulmonoloji reabilitasiyaya aid təməl anlayışları izah edir;
2. Pulmonoloji xəstəliklərin klinik xüsusiyyətlərini bilir;
3. Pulmonoloji problemləri olan xəstələri fiziki, fizioloji və funksional baxımdan qiymətləndirir;
4. Pulmonoloji problemləri olan xəstələrdə fizioterapiya və reabilitasiya proqramını planlaşdırır və həyata keçirir;
5. Pulmonoloji problemləri olan xəstələrin həyat keyfiyyətini və psixoloji vəziyyətini qiymətləndirir;
6. Pulmonoloji problemləri olan xəstələrdə gündəlik fəaliyyətində enerji mənimsənilməsinin azaldılması istiqamətində yanaşmaları bilir və istifadə edir;
7. Pulmonoloji problemləri olan xəstələrdə fizioterapiya və reabilitasiya prosedurlarında istifadə olunan köməkçi cihazları istifadə edir

FTN 32. (Fizioterapiyada klinik qərarvermə)

1. Fizioterapiya və reabilitasiya proqramları haqqında təməl bilik və bacarıqları sahib olur;
2. Fizioterapiya və reabilitasiya prosedurları üçün lazım olan qiymətləndirməni fizioterapistin rəhbərliyi ilə həyata keçirir;
3. Xəstəyə xas fizioterapiya və reabilitasiya proqramını fizioterapist rəhbərliyində hazırlayır və tətbiq edir;
4. Klinik hadisə ilə əlaqəli qrup çalışmaları iştirak edir, fizioterapevtik qiymətləndirmə sonrası xəstəyə aid problemləri sadalayır, qruplaşdırır;
5. Hərəkət və fəaliyyət məhdudlaşmasına səbəb olan şəxsi və ətraf mühit amillərini izah edir;
6. Biopsixososial modeli klinik qərarvermə prosesində istifadə edir;
7. Xəstəyə uyğun qiymətləndirmə nəticələrini, qısa və uzun müddətli müalicə hədəflərini, müalicə planını səmərəli şəkildə paylaşır, digər fikirləri də elmi əsaslarla müzakirə edir

FTN 33. (Mamalıq - ginekologiyada fizioterapiya və reabilitasiyası)

1. Reproduktiv sistemin fiziologiyasını bilir;
2. Hamiləlik zamanı baş verən fizioloji və patoloji dəyişiklikləri müəyyən edir;
3. Hamiləlik zamanı idman hərəkətlərinin əhəmiyyətini bilir;
4. Doğuş və doğuşun mərhələləri haqqında biliklərə sahib olur;
5. Sidik və nəcis saxlaya bilməməni müəyyən edir;
6. Çanaq orqanlarının sallanması və ginekoloji şişlər haqqında biliklərə sahibdir;
7. Mamalıq – ginekologiyada fizioterapevtik qiymətləndirməni aparır;

8. Xəstəliklərin qarşısının alınması, fizioterapevtik müalicə və yanaşmaların seçilməsini bilir

FTN 34. (Nevroloji reabilitasiya)

1. Fizioterapiya və reabilitasiya proseduruna ehtiyac olan sinir sistemi xəstəliklərini, onların klinik xüsusiyyətlərini bilir;
2. Fizioterapiya və reabilitasiya proseduruna ehtiyac olan sinir sistemi xəstəliklərinin klinik təzahürələrini, əlamətləri və etiologiyasını, medikamentoz və cərrahi müalicəsi haqqında biliklərə sahib olur;
3. Xəstəlikləri mərkəzi və periferik sinir sisteminin xüsusiyyətlərinə görə təsnif edir, aşağı və yuxarı hərəkət neyron zədələnmələrinin klinik xüsusiyyətlərini bilir;
4. Aşağı və yuxarı hərəkət neyron zədələnmələrinin qiymətləndirilməsinə aid təməl və neyrofizioloji ölçmə-qiymətləndirmə üsullarını bilir;
5. Nevroloji xəstəliklərin funksiya, hərəkət və fəaliyyətlə bağlı təsirlərini müəyyən edir və klinik qərarvermə prosesində müalicə proqramını planlaşdırır;
6. Xəstəliyə uyğun neyrofizioloji müalicə proqramını seçir və təməl səviyyədə tətbiq edir

FTN 35. (Ortezlə reabilitasiya)

1. Ortezlər, onların təsnifatı, istifadəsinə göstərişlər, əks göstərişlər haqqında biliklərə sahib olur;
2. Fərqli ortotik materialları və hazır məhsulları müqayisə edə bilir;
3. Ortez tətbiqindən əvvəl və sonar müvafiq qiymətləndirmə aparır;
4. Müxtəlif patoloji proseslər və simptomlar zamanı istifadə edilən ortez tiplərini bilir, xüsusiyyətlərini müqayisə edir;
5. Xəstənin ortez ehtiyacı olmasına qərar verir, xəstəyə uyğun ortez seçir, gözlənilən ağırlaşmalar barəsində izah verir;
6. Xəstənin vəziyyətində baş verən dəyişikliyə uyğun olaraq ortez tətbiqinin davam etdirilməsinə, tətbiqin dayandırılmasına, modifikasiyasına və ya dəyişdirilməsinə qərar verir;
7. Ortez və reabilitasiyanın effektivliyini artırmaq üçün müalicə proqramını planlaşdırır və tətbiq edir

FTN 36. (Protez və reabilitasiya)

1. Protezi təşkil edən hissələri tanıyır, istehsal prosesi haqqında məlumatla sahib olur;
2. Amputasiya olunmuş və ya ətrafların anadangəlmə qüsuru olan şəxslərə uyğun protez istifadə olunmasına qərar verir;
3. Amputasiya olunmuş şəxslərə müvafiq müalicə proqramını planlaşdırır və tətbiq edir;
4. Protez istifadəsinə göstərişləri olan xəstələrdə reabilitasiyanın mərhələlərinə uyğun qiymətləndirməni planlaşdırır və tətbiq edir;
5. Protez istifadə edən xəstələrdə protezun uyğunluğuna nəzarət edir, ehtiyac olduqda biomexaniki tənzimləmələri edir, nəticələrini təhlil edir;
6. Protez ilə baş verən ağırlaşmaları əlaqələndirir

FTN 37. (Revmatoloji reabilitasiya)

1. Revmatoloji xəstəliklərin patofiziologiyasını bilir;
2. Xəstəliklər arasındakı fərqləri və xəstəliyə aid xüsusiyyətləri tanıyır;
3. Revmatoloji xəstələrin fizioterapevtik və reabilitasiya qiymətləndirilməsini apara bilir;

4. Fizioterapiya və reabilitasiya prosedurlarına göstərişləri, müvafiq müalicə yanaşmalarını müəyyən edir və tətbiq edir;
5. Xəstəyə həyat fəaliyyəti üçün tövsiyələr verir və profilaktik yanaşmalarda rəhbərlik edir;
6. Xəstəlik prosesinin idarə olunmasında aktiv fəaliyyət göstərir

FTN 38. (Peşə xəstəliklərinin reabilitasiyası)

1. Peşə xəstəliklərinin müalicəsində ümumi qiymətləndirmə aparır;
2. Şəxslərin əmək prosesində problemlərinə uyğun təlimlər aparır;
3. Hiss, davranış və hərəkətin tam funksional olmasını qiymətləndirir;
4. Koqnitiv vəziyyəti, gündəlik fəaliyyəti qiymətləndirir;
5. Xəstələrin gündəlik fəaliyyətinə uyğun müalicə proqramı hazırlayır;
6. Təməl biomexanika biliklərini təcrübəyə tətbiq edir;
7. Funksiyalarına uyğun yuxarı və aşağı ətrafların hərəkətlərini qiymətləndirir;
8. Qiymətləndirmə nəticələrinə uyğun olaraq müalicə yanaşmalarını təməl səviyyədə tətbiq edir

FTN 39. (İdmançıların reabilitasiyası)

1. İdman fizioterapiyası, idmanda ölçmə-qiymətləndirmənin əhəmiyyəti, prinsipləri, fiziki uyğunluğu, idmançılarda, yeniyetmələrdə, əlillərdə, qadınlar və uşaqlarda tətbiq edilən fiziki uyğunluq testləri haqqında biliklərə sahib olur;
2. Təlim-məşq və idman psixologiyası haqqında biliklərə sahib olur, idman və qidalanma əlaqələrini bilir;
3. İdman növlərini sadalayır, idmançılarda yumşaq toxuma zədələnmələri və yaxşılaşdırma prosesini izah edir;
4. İdman zədələnmələrində ilk yardım və ilkin müalicə anlayışlarını bilir;
5. İdman yaralanmalarında istifadə olunan müasir ölçmə-qiymətləndirmə üsullarını anlayır, tətbiq edir, idman yaralanmaları zamanı müalicə prinsiplərini bilir;
6. İdman yaralanmalarını bilir, qiymətləndirmə aparır, qiymətləndirmə nəticələrinə görə klinik qərar vermə bacarığını istifadə edərək təhlil aparır, müalicə proqramını hazırlayır;
7. İdman zədələnmələrindən sonra idmançıların fəaliyyətinin bərpası üçün kriteriyaları bilir, bərpa prosesinə uyğun funksional reabilitasiya proqramını planlaşdıraraq təməl səviyyədə tətbiq edir

FTN 40. (Profilaktik fizioterapiya və reabilitasiya)

1. Sağlamlıq anlayışını, sağlamlığa aid təməl anlayışları, sağlamlığa təsir edən amilləri mənimsəyir;
2. Sağlamlığın qorunması və yaxşılaşdırılmasında rol oynayan təşkilat və cəmiyyətləri tanıyır;
3. Preventiv sağlamlıq xidmətlərində hədəf qrupları və bu qruplara uyğun xidmətləri müəyyən edir;
4. Tibb işçilərinin ictimai sağlamlıqdakı rolunu izah edir;
5. Tibb xidmətinin müxtəlif səviyyələrində preventiv xidmətləri təmin etməyi bacarır;
6. Preventiv tibb xidmətində fizioterapiya və reabilitasiyaya məxsus tədqiqatları planlaşdırır;
7. Preventiv səhiyyə xidmətlərində multidisiplinar tədqiqatları bacarır

FTN 41. (Sənayedə fizioterapiya və reabilitasiya)

1. Sənayenin müxtəlif sahələrində işləyən insanları qiymətləndirə bilir;

2. Şexslərin peşə fəaliyyətinə uyğunlaşırmağı bacarır;
3. Peşə reabilitasiyasına aid qiymətləndirmə aparır və hədəf müəyyənləşdirə bilir;
4. Ehtimal olunan travmalar haqqında məlumatlara sahib olur və onların müalicə yanaşmalarını bilir və bacarır;
5. Əldə etdiyi bilik və bacarıqlarla fizioterapevtik müalicəsini planlaşdırır;
6. Təşkilatçılıq qabiliyyətinə, problem həəletmə və qərarvermə bacarığına sahib olur;
7. Evdə reabilitasiya üçün lazım olan qiymətləndirmə bacarığına sahib olur;
8. Erqonomik analiz apara bilir

Fənlərin və Təhsil Proqramının təlim nəticələrinin matrisi

Blokun adı	Fənlərin adı	Proqramın təlim nəticələri											
		PTN 1	PTN 2	PTN 3	PTN 4	PTN 5	PTN 6	PTN 7	PTN 8	PTN 9	PTN 10		
Humanitar fənlər	Azərbaycan dilində işgüzar və akademik kommunikasiya		X										
	Azərbaycan tarixi	X											
	Xarici dildə işgüzar və akademik kommunikasiya		X										
	Seçmə fənlər			X	X							X	
İxtisas fənləri	Mülkü müdafiə											X	
	İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya						X						
	Normal fiziologiya						X						
	Biokimya						X						
	Tibbi fizika						X						
	Fizioterapiya və tibbi reabilitasiyanın əsasları						X	X	X				
	Dayaq- hərəkət sisteminin funksional inkişafının əsasları						X						
	Patologiya						X						
	Biomexanikanın əsas prinsipləri						X		X				
	Psixologiya					X	X						
Nutrisiologiya						X							

Fiziometrik göstəricilərin qiymətləndirilməsi						X	X	X					
Biomexanika və kineziologiya						X	X						
Manipulyasiya prosedurları						X		X					
Işıq, istilik və hidroterapiya						X		X					
Funksional neyroanatomya						X	X	X					
Elektroterapiya						X		X					
Daxili xəstəliklər						X							
Cərrahi xəstəliklər						X							
Biofizika						X							
Radiologiya						X							
Farmakologiya						X							
Neyrofizioloji yanaşmalar						X		X					
Ortopedik və travmatoloji reabilitasiya						X		X					
Pediatrik reabilitasiya						X		X					
Kardiovaskulyar reabilitasiyalar						X		X					
Pulmonoloji reabilitasiya						X		X					
Fizioterapiyada klinik qərarvermə						X	X	X					
Mamalıq - ginekologiyada fizioterapiya və reabilitasiyası						X		X					
Nevroloji reabilitasiya						X		X					

Ortezle rehabilitasiya						X		X				
Protez ve rehabilitasiyası						X		X				
Revmatoloji rehabilitasiya						X		X				
Peşə xəstəliklərinin rehabilitasiyası						X		X				
İdmançıların rehabilitasiyası						X		X				
Profilaktik fizioterapiya və rehabilitasiya						X		X	X			
Sənayedə fizioterapiya və rehabilitasiya						X			X			
Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən fənlər					X	X	X		X			

-
é
m,

